

14/5

* * *

Det finns inte anledning att svara utförligt på Justitierådet Dennemarks artikel, då han nästan uteslutande upprepar vad han förut sagt eller framhåller synpunkter som alla människor är ense om. Punkterna 1 och 2 kan därför helt förbigås. Vad

punkten 3 beträffar är det ledsamt att behöva slå fast att hr Dennemark vidhåller sin uppfattning att tidsningsmännen "alltför ofta mer eller mindre avstiktligt tillrättaläga materialet". Om hr Dennemark med "alltför ofta" helt enkelt menar att det någon gång har skett, så kan naturligtvis inte hans uppfattning bestridas. Men det får antas att han har kännedom om det ordinarie språkbruk enligt vilket "alltför ofta" betyder att ett olämpligt förhållande är relativt vanligt. Det generella angrepp mot journalister som med en sådan tolkning ligger i hr Dennemarks påstående är inte bara i och för sig oförsynt, utan stämmer mycket illa med hans säkert ärliga önskan att uttala sig med sträng objektivitet. Vad punkten 4 beträffar är det glädjande att hr Dennemark inte vill förbjuda pressen att ta upp rättsuppgifter i ett mål innan det kommer före vid domstol. Men vad vi menar är självfallet att även de båt i rättsfrågor av denna natur är tillfälliga och i många fall värdefulla. Vi anser oss ha handlat riktigt då vi kritiserat vissa av åklagarnas ansvaryrskanden i Sellingmålet och kommer i en liknande situation att förfara på samma sätt. I fråga om det personliga slutomdömet rörande ledarna den 4 och 5 januari 1958 bör anmärkas att kritiken av rådmän Atle Eriksson och advokat Ragnar Gottfarb inte gällde deras uppträdanden i någon rättsaffär, utan deras uttalanden om Vilhelm Mobergs pjäs. Justitierådet Dennemarks förklaring att denna kritik inte motsvarar god publicistisk sed måste innebära att varje med någon skärpa framförd kritik av anföranden, recensioner eller romaner skulle vara publicistiskt inkorrekt; vad vi gjort är att efter en rätt ingående analys förklara de båda herrarnas omdömen om den Mobergska pjäsen underliga eller befängda. Att hr Dennemark inte tycker om vad vi skrivit kan lämnas därhän. Det gendomliga och anmärkningsvärda är att han kläder sitt missnöje i en språkdräkt av nyndighet och lögnlighet; det måste förklaras som ett uttryck av professionell deformation, av att han astnat i domarattityden. Hans välnående inlägg i rättsdebatten skulle uteslutande ha varit sympatiskt om det inte hade vanpryts av sådana olater.

D • N
18/5 1958

Utrikeshistoria och utrikesdebatt

Den 1 april 1944 mottog dåvarande utrikesministern Christian Günther som tack för sina insatser under kriget en penninggåva för bekostande av "ett verk angående Sveriges yttre politiska historia under nyare tid". Arbetet igångsattes inom kort; hr Günther sade sig vänta att "verket skulle ta en tid av omkring tre år". Sedan dess har fjorton år gått, sju band har utkommit, men stora delar av arbetet är ännu inte fullbordade eller i varje fall inte publicerade (1560—1648, 1844—1872, 1919—1939). Det är en försening som vida överskrider den som man normalt måste räkna med i sådana sammanhang. Denna försening är dock inte den mest väsentliga bristen i utgivningsarbetets bedrivande. Verket har med alla sina förtjänster inte blivit vad man vid starten tänkte sig. Det är ett för alla intresserade välkänt förhållande, även om det sällan berörs i recensionerna.

Sant är att de förhoppningar man fäste vid arbetet var högst överdrivna. Vid mottagandet av gåvan uttalade hr Günther att arbetet borde bli "en för hela folket intressant och nyttig läsning, som kunde bidra till att sprida kännedom om vår utrikespolitikens förutsättningar och fördjupa den utrikespolitiska debatten i vårt land". Så har, mildt talat, inte blivit fallet; skrifterna har haft en begränsad spridning, "folket" — även om man därmed menar några procent bildade och bildningsförmögna — har inte läst dem, och den stimulans de har givit den utrikespolitiska debatten, förvisso i behov av upphetsande injektioner, har varit minimal. Redaktionskommitténs dunkla tanke att verket skulle "bidra att klarlägga huvudfåran i den svenska utrikespolitiken" har, hur man vill fatta den, inte genom dessa publikationer blivit realiserad. Av allmän utrikespolitisk analys och problematik finns inte mycket i detta samlingsverk

och från den synpunkten framstår det i huvudsak som förfelat.

Till stor del beror detta på planläggningen. Varje författare har fått ett tidsavsnitt, som han skall svara för genom en översiktlig framställning. Dessa framställningar har — där om torde lekmanen och specialisten vara ense — genomgående blivit förtäffliga: klara, sakliga och kunniga sammanfattningar, särskilt när det gäller senare tid byggda på ett omfattande studium av förut obrukade källor. Men det är naturligt att i sådana översikter de allmänna problemen blir behandlade blott i ringa utsträckning och merendels blott i förbigående. Ingen har fått dem på sin lott, ingen är ansvarig för dem. Härtill kommer att varje författare med ett begränsat utrymme till förfogande för utredning, av ett begränsat skede blir rädd för att genom mer generellt syftande analyser gå utanför ramen och förlora dyrbara sidor för resonemang som inte anknyter direkt till "ämnet". Säkert har de framstående forskare som här varit sysselsatta kommit på en hel del under arbetets gång, men läsaren får inte veta mycket om det. Han lär sig många fakta, men han får sällan några synpunkter.

Vad är det då frågan om, vilka allmänna problem är det som avses? För några år sedan tog vi i Dagens Nyheter upp denna sak (16 och 17 februari 1953) och lämnade en rad exempel på vad som avsågs. För dagen skall vi stanna vid några få punkter.

Professor Landberg skriver i sin redogörelse för tiden 1648—1697 att man vid förhandlingar och konflikter "på ett eller annat invariant sätt (framställd) sin hållning som naturligt uttryck för en folkrättsposition..." men att det "i grunden" gällde en "öppen maktkamp för beaktade intres-